

Par zāļu reklāmu

Inta Saprovskā,

Starptautisko inovatīvo farmaceitisko firmu asociācijas un Latvijas Patentbrīvo medikamentu asociācijas Zāļu reklamēšanas ētikas komisijas priekšsēdētāja

Starptautisko inovatīvo farmaceitisko firmu asociācijas (SIFFA) un Latvijas Patentbrīvo medikamentu asociācijas (LPMA) Zāļu reklamēšanas ētikas komisija (turpmāk – Komisija) nereti izskata asociāciju biedru iesniegtos jautājumus par normatīvo aktu un SIFFA un LPMA Zāļu reklamēšanas prakses ētikas kodeksa (turpmāk – Ētikas kodekss) neievērošanu zāļu reklāmas jomā. Tāpēc šoreiz pievērsīsimies ētiskai zāļu reklāmai.

Ministru kabineta 2011. gada 17. maija noteikumi Nr.378 *Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot ārstiem bezmaksas zāļu paraugus* (turpmāk – Noteikumi) strikti nosaka zāļu reklāmas kārtību, tostarp ir nosacījums, ka **sabiedrībai nav atļauts reklamēt recepšu zāles**. Pārkāpjot Noteikumus, vienlaikus tiek pārkāpts arī Ētikas kodekss.

Kāpēc par šo jautājumu jārunā? Zāļu ražotāju pārstāvji, apmeklējot ārstus un ārstniecības iestādes, nereti speciālistiem atstāj drukātus vai vizuālus recepšu zāļu reklāmas materiālus. Ne visi ārsti vēlas informāciju pēc iepazīšanās paturēt, citiem kabinetā materiāli uzkrājas *biezā slānī*. Gadās, ka šādi reklāmas materiāli nejauši nonāk ārpus kabineta, top pieejami pacientiem. Šādā gadījumā tiek pārkāpti gan Noteikumi, gan Ētikas kodekss, jo **ārstiem paredzētie recepšu zāļu reklāmas materiāli nedrīkst tikt izvietoti vai atstāti pacientiem pieejamās vietās**. Ja šādi gadījumi tiek konstatēti, var tikt iesaistīta Veselības inspekcija un/vai arī tiek ziņots Komisijai par normatīvo aktu un ētikas normu pārkāpumiem.

ja un/vai arī tiek ziņots Komisijai par normatīvo aktu un ētikas normu pārkāpumiem.

Komisija, izskatot šādus gadījumus, vienmēr vispirms vērsas pie atbildīgā farmācijas uzņēmuma, lai noskaidrotu pārkāpuma apstākļus un vienlaikus aicinātu uzņēmumu atgādināt ārstiem – recepšu zāļu reklāma paredzēta vienīgi speciālistiem. Savukārt Veselības inspekcija var vērsties arī pie ārstniecības iestādes vadības kārtības ieviešanai. Par reklāmas noteikumu neievērošanu var tikt piemērots naudas sods. Lai izvairītos no nepatīkamām sekām, aicinām arī jūs rūpīgi sekot jūsu rīcībā esošajiem recepšu zāļu reklāmas materiāliem, neatstājot tos pacientiem pieejamās vietās.

Vienlaikus atgādinu par vispārīgām prasībām zāļu reklāmai:

- reklāmā sniegtajai informācijai jāatbilst zāļu aprakstā norādītajām ziņām;
- reklāmā sniegtajai informācijai jāveicina racionāla zāļu lietošana, jābūt objektīvai, nepārspīlējot zāļu īpašības;
- reklāma nedrīkst būt maldinoša.

Īpaša vērība tiek veltīta salīdzinošai reklāmai; tai jāatbilst ne vien Noteikumu, bet arī Reklāmas likuma prasībām. Salīdzinājumu veido atbilstoši godīgas konkurences principiem, izmantojot faktus, kurus var pierādīt.

Speciālistiem paredzētajā reklāmā norāda:

- būtisko informāciju, kas atbilst zāļu aprakstam;
- zāļu piederību pie recepšu vai bezrecepšu zāļu grupas;

- datumu, kad reklāma izstrādāta vai pēdējoreiz pārskatīta;
- reklāmas devēju.

Informācijai jābūt precīzai (citētajai – ar norādēm uz citātu avotiem), aktualizētai, pārbaudāmai un pilnīgai – lai jūs varētu spriest par attiecīgo zāļu terapeitisko vērtību. Reklamējot zāles speciālistiem, medicīnas pārstāvim jums būtu jāizsniedz arī reklamējamo zāļu apraksts.

Reklāma speciālistiem var būt arī tikai kā atgādinājums – tādā gadījumā atļauts norādīt tikai zāļu nosaukumu vai to starptautiski nepatentēto nosaukumu, vai preču zīmi.

Vēršu uzmanību arī uz bezprecedenta situāciju: kopš 04.03.2016. stājušies spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.129 *Grozījumi Ministru kabineta 2011. gada 19. oktobra noteikumos Nr.820 "Dopinga kontroles kārtība"*, kas nosaka, ka aktīvā viela meldonijs, kam ir arī bezrecepšu zāļu forma, ir iekļauta Aizliegto dopinga vielu un dopinga metožu sarakstā. Saskaņā ar Noteikumiem (Nr. 378) **sabiedrībai aizliegts reklamēt zāles, kas satur dopinga vielas**, kaut arī šīm zālēm ir bezrecepšu zāļu forma.

Jautājumu gadījumā aicinu sazināties ar Zāļu reklamēšanas ētikas komisiju (e-pasts: etika@siffa.lv vai etika@lpma.lv). Ar zāļu ražotāju ētikas dokumentiem var iepazīties SIFFA un LPMA tīmekļa vietnēs (attiecinīgi <http://www.siffa.lv/section/show/19> un <http://www.lpma.lv/?parent=11>).